

LEGIONY DĄBROWSKIEGO I KSIĘSTWO WARSZAWSKIE

Upadek insurekcji kościuszkowskiej nie oznaczał porzucenia idei walki o niepodległość Rzeczypospolitej. Ocalali uczestnicy powstania poszukiwali wsparcia poza granicami kraju przede wszystkim w rewolucyjnej Francji, która toczyła wojnę z Austrią i Prusami - dwoma z trzech zaborców.

W 1794 roku, w Paryżu powstała Agencja - polska organizacja emigracyjna. Jej przedstawiciel - generał Jan Henryk Dąbrowski zwrócił się do Napoleona Bonaparte z prośbą o utworzenie polskich oddziałów ochotniczych, w celu skłonienia Francji do poparcia niepodległościowych dążeń Polaków.

Na podstawie umowy, zawartej w styczniu 1797 roku, rozpoczęto formowanie Legionów - na terenie Republiki Lombardzkiej, utworzonej przez Francuzów w północnych Włoszech. Tak narodziły się **Legiony Polskie posiłkujące Lombardię, czyli Legiony Dąbrowskiego**. W ich szeregach wstępowały Polacy znajdujący się na emigracji ale przede wszystkim jeńcy i dezercerzy z armii austriackiej. W sumie, w Legionach walczyło około 35 tys. ludzi, zginęło około 20 tysięcy. Legiony Polskie we Włoszech wykorzystywane były przez Napoleona przede wszystkim jako oddziały posiłkowe, dla doraźnych potrzeb frontu i jego polityki.

Wjazd generała Jana Henryka Dąbrowskiego do Rzymu. January Suchodolski

Na terenie obecnej Holandii, w ówczesnej Republice Batawskiej, w 1799 r. uformowana została polska formacja wojskowa **Legia Naddunajska**. W latach 1800-1801 Legioniści walczyli w szeregach francuskiej armii reńskiej przeciwko wojskom II koalicji.

W latach 1802-1803 Napoleon wyprawił 2. i 3. półbrygadę na **San Domingo**, wówczas kolonię francuską. Polacy walczyli w szeregach francuskiego korpusu przeciwko rdzennej ludności wyspy, która broniła się przed przywróceniem niewolnictwa, następnie walczyła o całkowitą niepodległość. Zaledwie 330 z 5,5 tysiąca Polaków powróciło do Europy, około 400 osób osiedliło się na niepodległej już wyspie, Kubie czy USA. We Włoszech pozostała jedna półbrygada oraz pułk jazdy - łącznie około 4 tys. ludzi. Część żołnierzy przeszła do Legii Nadwiślańskiej, tworzonej na ziemiach polskich opanowanych przez Napoleona.

Z historią Legionów Dąbrowskiego związane jest powstanie polskiego hymnu państwowego. **Mazurek Dąbrowskiego**, nazywany Pieśnią Legionów Polskich we Włoszech. Został napisany przez Józefa Wybickiego, który wyraził w niej radość i nadzieje legionistów. Pieśń w krótkim czasie trafiła do Polaków we wszystkich trzech zaborach, a także na emigracji, towarzysząc im w okresie powstań narodowych.

Od 26 lutego 1927 roku Mazurek Dąbrowskiego jest oficjalnym hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Jesienią 1801 r. Napoleon zdecydował o całkowitej reorganizacji Legionów Polskich we Włoszech. Oddziały podległe Dąbrowskiemu utworzyły 1. i 2. półbrygadę piechoty, Legia Nadwiślańska otrzymała numer 3. Zmiana ta, związana była z zawartym w Luneville pokojem, kończącym wojnę Republiki Francuskiej z Austrią, który zobowiązywał Napoleona do niepopierania wolnościowych dążeń Polaków, w zamian za rezygnację Austrii i Rosji z popierania francuskich rojalistów. Wielu legionistów podało się wówczas do dymisji, wyrażając tym swój protest przeciwko stanowisku dotyczącemu Polski. Ujawnione kontakty Polaków z włoskimi patriotami niechętnymi francuskiej okupacji i francuskimi przeciwnikami Napoleona połączone z nieustannymi protestami żołnierzy z 3 półbrygady, doprowadziły do ostatecznie do przemianowania jej na 113 półbrygadę, z przeznaczeniem na San Domingo. Nie dane było legionistom dotrzeć „z ziemi włoskiej do Polski”. Nie mieli okazji bezpośrednio przysłużyć się krajowi, za to przyczyniły się do zetknięcia prostego żołnierza z postępowymi, rewolucyjnymi poglądami oraz reformami wprowadzonymi przez burżuazyjną Francję. Legiony stworzyły świetną kadrę dowódczą, która stała się bazą armii Księstwa Warszawskiego.

Powstanie Księstwa Warszawskiego możliwe było dzięki pokonaniu przez Napoleona Prus, które wypowiedziały Francji wojnę, i zawarciu pokoju z wspierającą Prusy Rosją. Pokój w Tylży nad Niemnem podpisany został 7 lipca 1807 roku z Rosją i 9 lipca z Prusami. W traktatach pokojowych uzgodniono utworzenie Księstwa Warszawskiego z ziem drugiego i trzeciego oraz południowej części pierwszego zaboru pruskiego. Napoleon uważał istnienie Polski za konieczny element równowagi europejskiej.

Jan Henryk Dąbrowski

Dąbrowski wprowadził w legionach nowoczesny system dowodzenia na wzór francuski, zniósł kary cielesne, dał możliwość awansu również żołnierzom niemającym pochodzenia szlacheckiego, nakazał naukę czytania, pisania oraz podkreślanie polskości formacji.

